

også Vinding Kirke lagt under Skanderborg Rytterdistrikt, og det var den, indtil distriktets ejendomme solgtes på auktion i 1767. **Kirkerne privatiseredes** ved, at køberne købte retten til kirketienden og dermed fik pligten til at holde kirken ved lige. Perioden med privateje varede kun 45 år, og kirken havde overvejende lokale ejere. En af dem var en søn fra Langballegård, Christen Sørensen Langballe. Han nåede kortvarigt at eje alle pastoratets kirker, som efter hans død arvedes af svigersønnen Anders Dørup. I 15 år ejedes Vinding Kirke af mølleren på Nørre Mølle, nu Katrinedal, Caspar Lohmann, som i 1774 købte både Vinding og Bryrup Kirke. Caspar Lohmann nåede at bo i alle pastoratet sogne, inden han i 1804 mæt af dage døde ved Fuglsang i Vinding. Da havde han solgt de to kirker til Christian Høegh fra Horsens, som omkring 1790 solgte tienden i anparter til sognets gårdmænd. Vinding Kirke forblev herefter i sognebørnenes eje, indtil den overgik til **selveje** i 1912.

Kirkegården er omgivet af et stendige, hvoraf den vestlige del af nordsidens uregelmæssige markstendige er meget gammelt. Ud over hovedporten med opkørsel fra vejen er der låger til præstegården og til Vinding Gl. Skole, der nu anvendes af menigheden. Sammen udgør kirke, præstegård og den gamle skole et helstøbt anlæg.

Palle Kousgaard 2002

Herover: Vinding Kirke og præstegård fra nordøst. Forside: Kirken fra syd.

Tekst, foto og layout: Palle Kousgaard tlf. 75756616

Vinding Kirke

Vinding Sogn
Vinding – Bryrup - Vrads Pastorat
Them - Nr. Snede - Brædstrup Provsti
Århus Stift

Vinding Kirke

Vinding Kirke er som pastoratets andre stenkirker opført i sidste halvdel af 1100-tallet, hvor et omfangsrigt kirkebyggeri var i gang i Danmark. Vinding By er gammel, og det er sandsynligt, at der før stenkirken og på samme sted har ligget en trækirke fra engang i 1000-tallet. Vindings fortid markerer sig nordøst for byen, hvor ”Ottehøje”, en imponerende række bronzealderhøje, hæver sig over landskabet.

Vinding Sogn er det arealmæssigt mindste sogn i pastoratet, men Vinding By havde indtil anlægget af Horsens-Bryrup banen i 1899 pastoratets største befolkningskoncentration og sikkert de mest velstående bønder. Vinding Sogn har i hvert fald fra langt tilbage i tiden været pastoratets hovedsogn, og her ligger præstegården.

Kirkebygningen er 22 m lang, hvilket er kortere end Bryrup Kirke, men længere end Vrads Kirke. Byggematerialerne er marksten og navnlig jernal (myremalm), der er hugget i kvadre. Kirken har en udvendig dekoration i form af 5-7 cm dybe blændinger på kor og skib. Der er i alt fem blændingsafsnit, hver i to etager, hvilket kun kendes fra to danske kirker. Korgavlen er på nær et tilmuret vindue bevaret i oprindelig form, og her er jernalen helt dominerende. Skibets vestgavl havde omkring 1726 så kraftige revner, at den blev ommuret i mursten, og i 1907 blev bindingsværk i skibets østgavl erstattet af mursten. Koret moderniseredes omkring år 1500, hvor et simpelt krydshvælv blev indsat, mens skibet beholdt sit bræddeloft, der fornyedes omkring 1685. På sydsiden af kirken opførtes et våbenhus af bindingsværk, som nævnes første gang i 1715. Det blev ombygget i 1720'erne og endnu engang efter et syn i 1845. Korbuen (triumfbuen) er bevaret, og døren på sydsiden er på det oprindelige sted, men den er forandret to gange. Den nordlige dør er blændet, og alle oprindelige vinduer er tilmurede eller erstattet af nye i rundbuestil; dog eksisterer et af de gamle vinduer som en indvendig niche i koret. I 1894 opstilledes en kakkellovn, og ved en restaurering 1961-63 etableredes opvarmning med varmluftanlæg. I 1971 fik kirken atter blytag efter i mange år at have været teglhængt.

Kalkmalerierne i korets hvælv stammer fra 1500-1520 og er udført af ”Liljemesteren”, som desuden udsmykkede Bryrup Kirke. ”Liljemesteren” var en muremester fra Ribe, hvis folk i perioden 1500-20 rejste rundt i den sydlige del af Jylland og moderniserede kirker ved at bygge tårne, opsætte hvælv og samtidig dekorere hvælvene. Kalkmalerierne har været overkalket, men de blev afdækket i 1904 og restaureret i 1962.

Ofte kneb det med kirkernes **vedligehold**, og helt galt stod det til, da landet i 1659 var hærget af både de svenske fjender og af de brandenborgere og polakker, der kom os til hjælp, men selv måtte skaffe føden. I 1661 indberettede pastor Povl Nielsen Brandt, at alle pastoratets kirker var meget faldefærdige. Bryrup Kirke syntes at kunne stå af sig selv, men Vrads og Vinding kirker ”ville falde neden uden de får anden hjælp”. Af kirkens inventar nævnte præsten kun en rød fløjls messehaigel og et egetræsskab til messeklæderne. Kalk og disk af sølv havde kirkeværgen taget til sig ”at forvare udi i denne fejdetid, og (de) er fortsat, om de ellers igen kan findes.” Af alterstagerne af messing var den ene i stykker og den anden gemt. **Kalk og disk** var gemt så godt, at sættet ikke blev fundet igen, og man måtte klare sig med et sæt af tin, men da kirken var ryttergods, måtte kongen i 1742 forære kirken et nyt sæt af sølv.

Af **kirkens inventar** kan desuden nævnes den primitive, romanske **døbefont**, der er samtidig med kirken og halvt indstøbt i korbuens nordside. **Dåbsfadet** er af messing, og motivet er spejderne i Kanaan, der bærer en klase vindruer. Det er fremstillet omkring 1550 i Sydtyskland, men kom først til Vinding i 1748. Til dåben hører desuden **dåbskanden** af dansk tin fra 1862. Et **korbuekrucifiks** med en 126 cm høj Kristus fra 1450-75 hænger nu på skibets nordvæg. **Prædikestolen** er fra omkring år 1600, men den var i begyndelsen af 1700-tallet blevet så skrøbelig, at præsten kun ”med stor frygt og besværlighed” kunne benytte den, så den måtte restaureres. Den trefløjede **altertavle** antages at være et lokalt arbejde fra omkring år 1600, og **alterbilledet** er malet af Ingolf Røjbæk i 1962. **Orglet** er bygget af Bruno Christensen & Sønner, og det erstattede i 1979 det gamle orgel fra Frobenius i Horsens.

Kirkeklokken er støbt i sidste halvdel af 1200-tallet. ”Magister Sveno me fecit”, lyder inskriptionen, ”Mester Svend gjorde mig”. Den oprindelige knebel fandtes på kirkegården i 1962 og hænger nu i våbenhuset. Klokken menes omkring år 1700 at have siddet i en tagrytter på skibet, men i 1727 ophængtes den i et klokkehus på kirkegården. Der hang den imidlertid kun i 21 år, indtil den flyttedes til en ny **klokkestabel** på kirkens vestgavl. Her hænger den stadig, men ved stabelens restaurering i 1972 fik klokken ny bom, svinghjul og ringautomatik.

Dele af Vinding By og Vinding Kirke var i en periode klostergods, som efter reformationen tilfaldt kronen. **Præstegården** var største gård i sognet, og ved den store matrikel i 1688 var seks gårde i Vinding ejet af Horsens Hospital, mens resten var kongens, heraf fem direkte under Skanderborg Rytterdistrikt. I en periode i 1600-tallet var kirken delvist i privateje, men ved omlægningen af rytterdistrikterne omkring 1719 blev